



APSTIPRINĀTS
Ar Valsts tiesu ekspertīžu biroja vadītājas
17.06.2011. rīkojumu Nr.01-02/220.

**VALSTS TIESU EKSPERTĪŽU BIROJA
2010. GADA PUBLISKAIS PĀRSKATS**

Rīga 2011

Saturs

Lietotie saīsinājumi	3
1. Valsts tiesu ekspertīžu biroja pamatinformācija.....	4
1.1. Valsts tiesu ekspertīžu biroja juridiskais statuss	4
1.2. Valsts tiesu ekspertīžu biroja politikas jomas, darbības virzieni un īstenotās budžeta programmas.....	4
1.3. Pārskata gada galvenie uzdevumi.....	5
2. Valsts tiesu ekspertīžu biroja finanšu resursi un darbības rezultāti	5
2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums.....	5
2.2. Darbības galvenās aktivitātes un to mērķi, plānotie rezultāti un to izpildes analīze	6
2.3. Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta projekta LV0022 īstenošana	11
2.4. Informācija par pakalpojumiem	12
2.5. Kvalitātes vadības sistēmas uzturēšana un pilnveidošana.....	12
3. Valsts tiesu ekspertīžu biroja personāls	13
4. Valsts tiesu ekspertīžu biroja komunikācija ar sabiedrību	15
5. 2011.gadā plānotie pasākumi	15

Lietotie saīsinājumi

BVTEIA	Baltijas valstu Tiesu ekspertu iestāžu asociācija
CTS	Prasmes pārbaūžu serviss (<i>Collaborative Testing Service</i>)
CFLA	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
ENFSI	Eiropas tiesu ekspertīžu iestāžu asociācija (<i>European Network of Forensic Science Institutions</i>)
ISO	Starptautiskā standartizācijas organizācija (<i>International Organization of Standardization</i>)
LATAK	Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs
MK	Ministru kabinets
NBS	Nacionālie bruņotie spēki
TM	Tieslietu ministrija
VP	Valsts policija
VTEB	Valsts tiesu ekspertīžu birojs

1. Valsts tiesu ekspertīžu biroja pamatinformācija

1.1. Valsts tiesu ekspertīžu biroja juridiskais statuss

VTEB ir TM padotības iestāde, kuras kompetencē ir dažāda veida tiesu ekspertīžu izdarīšana, pamatojoties uz izmeklētāju, prokuroru un tiesas lēmumiem, kā arī citu juridisku un fizisku personu iesniegumiem (MK 2004. gada 14. septembra noteikumi Nr. 793 „Valsts tiesu ekspertīžu biroja nolikums”). 2008.gada 20.jūnijā VTEB akreditēts atbilstoši LVS EN ISO/IEC17025:2005 standarta „Testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju kompetences vispārīgās prasības” prasībām.

VTEB ir 1921.gada 10.oktobrī izveidotā Zinātniskā tiesu ekspertīzes kabineta funkciju pārmantotājs un darbības turpinātājs. Gadu gaitā tiesu ekspertīzes iestāde tieslietu sistēmas ietvaros Latvijā ir gan likvidēta un atkal atjaunota, gan arī vairākkārt ir mainījies tās nosaukums. Kopš 2001.gada janvāra iestādes nosaukums ir Valsts tiesu ekspertīžu birojs.

1.2. Valsts tiesu ekspertīžu biroja politikas jomas, darbības virzieni un īstenotās budžeta programmas

VTEB sniedz atbalstu TM tiesu ekspertīžu jomas politikas veidošanā Latvijā un ir vadošā iestāde valstī tiesu ekspertīžu veikšanā. Eksperta atzinums kā viens no pierādīšanas līdzekļiem ieņem aizvien nozīmīgāku lomu kriminālprocesā, civilprocesā un administratīvajā procesā. Minētais ir saistīts ar to, ka ekspertīzes rezultātā noskaidrotie fakti ir pamatoti ar objektīviem un zinātniskiem pētījumiem. Vienlaicīgi ar tiesu ekspertīzes nozīmes palielināšanos aizvien augstākas prasības procesa virzītāji, tiesa un sabiedrība izvirza tiesu ekspertu kvalifikācijai un pielietotajām izpētes metodēm. Kvalitātes pārvaldības sistēmas uzturēšana un akreditēto ekspertīžu jomu skaita paplašināšana šobrīd ir viena no svarīgākajām VTEB darbības prioritātēm, kas dod iespēju gan VTEB darbiniekiem, gan arī ekspertīžu noteicējiem būt pārliecinātiem par iegūto rezultātu pareizību un izmantoto metožu atbilstību Eiropas tiesu ekspertīžu laboratoriju praksei.

Pamatojoties uz funkcionālo pienākumu sadali atbilstoši MK 2003. gada 29. decembra rīkojumam Nr. 825 „Par Valsts policijas reorganizāciju”, VTEB nodrošina tiesu autotehniskās, rokrakstu, reljefo identifikācijas zīmju un ķīmisko ekspertīžu - augsnes, augu valsts izcelsmes objektu, šķiedru, laku un krāsu, stikla, polimēru, metālu un to sakausējumu, autotransporta spuldzīšu izpētes veikšanu. VTEB ir vienīgā ekspertīžu iestāde valstī, kur iespējama šāviena pēdu morfoloģiskā un ķīmiskā izpēte ar skenējošo elektronu mikroskopu. Līdztekus minētajiem prioritārajiem darbības virzieniem VTEB veic dokumentu tehniskās, autorības, infotehniskās, daktiloskopiskās, trasoloģiskās un atsevišķos gadījumos arī tiesu ballistiskās ekspertīzes. VTEB sertificēto tiesu ekspertu saraksts ir atrodamas Tiesu ekspertu reģistrā (<http://www.ta.gov.lv/index.php/lv/17/717/index.html>).

Lai nodrošinātu klientiem sniegto pakalpojumu kvalitāti, VTEB eksperti aktīvi darbojas dažādās ENFSI ekspertu darba grupās, kas dod iespēju harmonizēt izpētes metodes, piedalīties starplaboratoriju prasmes pārbaudēs un sadarboties sarežģītu gadījumu izpētē.

Ekspertīžu noteicēji ir atzinīgi novērtējuši tiesu ekspertu darba pieredzi un profesionālo sagatavotību, tādēļ aizvien biežāk VTEB saņem lūgumus piedalīties izmeklētāju, inspektoru un tiesnešu apmācības procesā, izstrādāt metodiskus līdzekļus par materiālu sagatavošanu ekspertīzei un tās rezultātu izvērtēšanu.

VTEB darbība 2010.gadā finansēta no budžeta programmas 01.00.00 (klasifikācijas kods 11.00.00) „Tiesu ekspertīžu zinātniskā pētniecība” un budžeta programmas 01.01.00 (klasifikācijas kods 50.00.00) „Eiropas ekonomikas zonas/Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta programmas individuālais projekts LV0022 „Valsts tiesu ekspertīžu biroja kapacitātes palielināšana, nodrošinot atbilstību labas prakses un starptautiskiem kvalitātes standartiem un stiprinot tiesiskumu Latvijā””.

1.3. Pārskata gada galvenie uzdevumi

Galvenie plānotie uzdevumi 2010.gadā:

- paplašināt VTEB akreditācijas sfēru ar reljefo identifikācijas zīmju ekspertīžu jomu;
- sagatavot dokumentu tehniskās izpētes ekspertīžu, stikla ekspertīžu, naftas produktu un viegli uzliesmojošo vielu ekspertīžu jomas akreditācijai, veikt metožu validāciju, sagatavot nepieciešamos dokumentus un iesniegt LATAK;
- turpināt darbu ENFSI un ENFSI darba grupās, piedalīties darba grupu gadskārtējās sanāksmēs;
- organizēt ENFSI Matu izpētes tiesu ekspertu speciālās projektu grupas ekspertu sanākumi;
- pabeigt Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta projektu LV0022 „Valsts tiesu ekspertīžu biroja kapacitātes palielināšana, nodrošinot atbilstību labas prakses un starptautiskiem kvalitātes standartiem un stiprinot tiesiskumu Latvijā”
- turpināt lekciju darbu un praktiskās nodarbības tiesnešiem, topošajiem un esošajiem tiesībaizsardzības iestāžu darbiniekiem.

2. Valsts tiesu ekspertīžu biroja finanšu resursi un darbības rezultāti

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

VTEB budžetu 2010.gadā veidoja divas pamatbudžeta programmas - programma 01.00.00 (klasifikācijas kods 11.00.00) „Tiesu ekspertīžu zinātniskā pētniecība” ar budžetu LVL 486612 un programma 01.01.00 (klasifikācijas kods 71.06.00) „Eiropas ekonomikas zonas/Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta programmas projekts „Valsts tiesu ekspertīžu biroja kapacitātes palielināšana, nodrošinot atbilstību labas prakses un starptautiskiem kvalitātes standartiem un stiprinot tiesiskumu Latvijā” ar budžetu LVL 3820. VTEB kopējais budžets 2010.gadā bija LVL 490432. Budžeta līdzekļu izlietojums un rādītāju izpilde 2010.gadā un to salīdzinājums ar 2009.gadu atspoguļots 1. un 2.tabulā.

Kapitālieguldījumiem atvēlētais finansējums tika izlietots plānslāņa hromatogrāfijas iekārtas CAMAG LINOMAT 5, elektrostatiskās strāvas ierīces ESDA 2 un augstas izšķiršanas spējas skenera EPSON iegādei dokumentu izpētei. Bioloģisko un ķīmisko ekspertīžu veikšanai iegādāta mufelkrāsns (augšnes ekspertīzēm) un iekārta neliela daudzuma paraugu sapresēšanai, lai tos sagatavotu izpētei ar dažādām fizikāli-ķīmiskām metodēm (t.sk. infrasarkanā spektroskopiju, rentgenfluorescento analīzi, uc.). Iegādāta fototehnika.

ENFSI dalības maksai atvēlēti LVL 1406.

2010.gada ieņēmumi par maksas pakalpojumiem bija plānoti LVL 8000, faktiski izpildīti LVL 14616 apmērā.

Salīdzinot ar 2009.gada budžetu 2010.gadā programmas 01.00.00 (klasifikācijas kods 11.00.00) „Tiesu ekspertīžu zinātniskā pētniecība” budžets bija samazināts par 11% t.i. LVL 59000. Būtiskākais samazinājums skāra atlīdzību - samazināts par 10%, t.i. LVL 54000. Lai nodrošinātu VTEB kompetencē esošo ekspertīžu veikšanu pilnā apjomā, ekspertu skaits netika samazināts, bet tā vietā tika samazinātas darba slodzes biroja darbiniekiem, kas negatīvi ietekmē ekspertīžu izpildes termiņus.

2010.gada pamatbudžeta programma 01.00.00 (klasifikācijas kods 11.00.00) „Tiesu ekspertīžu zinātniskā pētniecība” apgūta 99 % vai LVL 488709 apmērā, neizpilde ir 1% vai LVL 4231. Kapitālie ieguldījumi apgūti 100 %. Pamatbudžeta programmas 01.01.00 (klasifikācijas kods 71.06.00) „Eiropas ekonomikas zonas/Norvēģijas valdības divpusēja finanšu instrumenta programmas projekts „Valsts tiesu ekspertīžu biroja kapacitātes palielināšana, nodrošinot atbilstību labas prakses un starptautiskiem kvalitātes standartiem un

stiprinot tiesiskumu Latvijā” finansējums apgūts 100 % apmērā. Projekts pabeigts 2010. gada 31. jūlijā.

1.tabula

Pamatbudžeta programmu finansējums un tā izlietojums (latos)

N.p.k.	Finansiālie rādītāji	2009.gada (faktiskā izpilde)	2010. gadā	
			Apstiprināts likumā	Faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	719025	490432	497048
1.1.	dotācijas	708517	482432	482432
1.2.	<u>maksas pakalpojumi</u> un citi pašu <u>ieņēmumi</u>	10508	8000	14616
1.3.	Ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	707572	492540	488709
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	583809	472045	468230
2.1.1.	kārtējie izdevumi	582403	470639	466824
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	Subsīdijas, dotācijas, sociālie pabalsti	0	0	0
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas <u>budžetā</u> un starptautiskā sadarbība	1406	1406	1406
2.1.5.	uzturēšanas izdevumi transfertiem	0	0	0
2.4.	izdevumi kapitālieguldījumiem	123763	20495	20479

2.tabula

Pamatbudžeta programma 71.06.00 „Eiropas ekonomikas zonas/Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta finansētie projekti” (latos)

N.p.k.	Finansiālie rādītāji	2009.gada (faktiskā izpilde)	2010. gadā	
			Apstiprināts likumā	Faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	169216	3820	3820
1.1.	dotācijas	169216	3820	3820
2.	Izdevumi (kopā)	165395	3820	3820
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	62716	3820	3820
2.1.1.	kārtējie izdevumi	62716	3820	3820
2.4.	izdevumi kapitālieguldījumiem	102679	0	0

2.2. Darbības galvenās aktivitātes un to mērķi, plānotie rezultāti un to izpildes analīze

2010.gadā VTEB neīstenoja jaunas politikas iniciatīvas. Esošais VTEB budžets atļauj nodrošināt tikai pamatfunkciju un uzdevumu izpildi.

2010. gada uzdevumi un pasākumi un informācija par to īstenošanu:

Kvalitatīva, zinātniski pamatotu tiesu ekspertīžu veikšana

3.tabula

2010.gadā veikto ekspertīžu skaits (t.sk. 2009.gada neizpildītās ekspertīzes)

N.p.k.	Kods	Ekspertīžu specialitāte	Ekspertīžu skaits 2010.gadā
1.	02.01	Augsnes izpēte	9
2.	03.01	Transportlīdzekļu tehniskā stāvokļa izpēte	58
3.	03.02	Uzbraukuma gājējam mehānisma izpēte	124
4..	03.03	Transportlīdzekļu sadursmes mehānisma izpēte	356
5.	05.01	Ieroču identifikācija, šāvienu pēdu un apstākļu izpēte	0
6.	06.02	Dzīvnieku matu izpēte	0
7.	07.01	Augu valsts objektu izpēte	2
8.	08.01	Daktiloskopiskā identifikācija	25
9.	08.02	Papillārlīniju pēdu vizualizēšana	44
10.	09.01	Dokumentu tehniskā izpēte	112
11.	13.01	Reljefo identifikācijas zīmju izpēte	216
12.	14.01	Informācijas tehnoloģiju izpēte	36
13.	15.	Ķīmiskā ekspertīze	12
14.	15.01	Dokumentu materiālu izpēte	18
15.	15.02	Krāsu materiālu un pārklājumu izpēte	100
16.	15.03	Metālu un sakausējumu izpēte	17
17.	15.05	Naftas produktu un viegli uzliesmojošo vielu izpēte	19
18.	15.08	Polimēru izstrādājumu izpēte	23
19.	15.12	Stikla, keramikas un to izstrādājumu izpēte	38
20.	15.13	Šķiedru materiālu un to izstrādājumu izpēte	75
21.	15.14	Šāviena pēdu ķīmiskā izpēte	22
22.	18.01	Rakstīta teksta lingvistiskā izpēte	1
23.	22.01	Grafiskā izpēte	617
24.	27.	Trasoloģiskā izpēte	54
		Kopā 2010. gadā	1978

Salīdzinājumā ar 2009. gadu VTEB reģistrēto lietu skaits samazinājies par 5,7 % jeb 123 lietām. Analizējot izmaiņas ekspertīžu pieprasījumā no tiesībsargājošām iestādēm,

lielākais samazinājums ir no Valsts policijas – 2010.gadā ekspertīzei iesūtīto lietu skaits samazinājies par 118.

Ekspertīžu skaits salīdzinājumā ar 2009. gadu ievērojami palielinājies daktiloskopijas ekspertīzēs: identifikācijā un papillārlīniju pēdu vizualizēšanā, krāsu materiālu un pārklājumu izpētē, polimēru materiālu izpētē, dokumentu materiālu izpētē, stikla, keramikas un to izstrādājumu izpētē, bet samazinājies – grafiskajā un rakstīta teksta lingvistiskajā izpētē, transporta līdzekļu sadursmes mehānismu izpētē, uzbraukuma mehānisma gājējam izpētē, metālu un sakausējumu izpētē, dokumentu tehniskajā izpētē, naftas produktu un viegli uzliesmojošu vielu izpētē.

VTEB eksperti 2010.gadā 77 reizes aicināti uz tiesas sēdēm, t.sk. 59 reizes eksperti snieguši liecības.

Vidējais ekspertīžu kopējais izpildes laiks ir 43 dienas, kas ir par 5 dienām īsāks salīdzinājumā ar iepriekšējā gada rādītāju. Tomēr ir vērojamas izpildes laika krasas atšķirības dažādos ekspertīžu veidos. Piemēram, ja atsevišķu ķīmisko, krāsu materiālu un pārklājumu izpildes laiki attiecīgi ir 17 un 18 dienas, daktiloskopiskās identificēšanas un šķiedru ekspertīžu - attiecīgi ir 20 un 22 dienas, tad tādos ekspertīžu veidos kā infotehniskās, rokrakstu, dokumentu materiālu un rekvizītu izpētē nepieciešamas 50 dienas un vairāk. Tas skaidrojams gan ar lielu izpētes objektu skaitu, gan augsto darbietilpību šajās ekspertīžu jomās.

2010.gadā turpinājās iepriekšējos gados uzsāktā prakse, kad eksperta atzinumu, saskaņā ar kvalitātes pārvaldības sistēmas prasībām, pārbauda otrs jeb „ēnu” eksperts. Lai gan šāda prakse palielina ekspertu slodzi un pasūtījumu izpildes termiņus, vienlaikus tas nodrošina eksperta atzinuma augstāku kvalitāti un rezultātu objektivitāti. Praktiski visas ekspertīzes 2010.gadā ir veiktas piedaloties „ēnu” ekspertiem vai komisijā.

Mācību metodiskais darbs ar klientiem

Lai nodrošinātu iesniegto materiālu atbilstību ekspertīžu prasībām, 2010.gadā turpinājās darbs ar klientiem. Tiesībsargājošo iestāžu darbiniekiem ir sniegtas rakstiskas un mutiskas konsultācijas ekspertīžu jautājumos. Saskaņā ar VTEB darba plānu un pamatojoties uz iestāžu pieprasījumiem, ir noorganizēti 11 semināri ekspertīžu noteicējiem (sk. 4.tabulu).

4.tabula

2010.gadā noorganizētie semināri ekspertīžu noteicējiem

Tēma	Mērķauditorija	Datums	Dalībnieku skaits
Aktuālie jautājumi rokrakstu ekspertīzē	Drošības policijas izmeklētāji	4.03.2010.	9
Aktuālie jautājumi dokumentu tehniskajā ekspertīzē	Drošības policijas izmeklētāji	18.03.2010.	9
Kvalifikācijas kursi	VP Kriminālistikas pārvaldes darbinieki	16.04.2010.	20
Aktuālie jautājumi infotehniskajā un ķīmiskajā ekspertīzē	Drošības policijas izmeklētāji	27.04.2010.	8
Aktuālie jautājumi tiesu ekspertīzē	Vidzemes tiesas apgabala tiesneši, prokurori VP Vidzemes reģiona policijas pārvaldes darbinieki	6.05.2010.	57
Aktuālie jautājumi tiesu ekspertīzē	Drošības policijas izmeklētāji	20.05.2010.	5

Tiesu ekspertīzes iespējas ceļu satiksmes negadījumu izmeklēšanas lietās	Prokurori	10.06.2010.	19
Krāsu materiālu un krāsu pārklājumu un polimērmateriālu ekspertīzes iespējas ceļu satiksmes negadījumu izmeklēšanā. Paraugu izņemšana	Satiksmes administratīvo pārkāpumu izskatīšanas inspektori	4.11.2010.	22
Ekspertīžu veidi un iespējas	Jaunie tiesneši	24.11.2010.	8
Ekspertīzes iespējas ceļu satiksmes negadījumu izmeklēšanā	Talsu policijas iecirkņa darbinieki	24.11.2010.	
Tiesu ekspertīzes iespējas	NBS Militārās policijas izmeklēšanas dienests	2.12.2010	16

Prezentācijas un zinātniskās publikācijas

2010.gadā VTEB eksperti ir prezentējuši un publicējuši šādus darbus:

- ENFSI krāsu un stiklu ekspertu darba grupas sanāsmē stenda referāts par tēmu „Analyses of tape and paint samples from devices mounted on ATM”
- Vroclavas Universitātes 14.Starptautiskajā zinātniskajā simpozijā „Dokumentu izpēte” referāts un publikācija „Опыт исследования имитации оттиска печати, выполненного с использованием средств офисной техники”
- 6. Eiropas dokumentu ekspertu darba grupas konferencē stenda referāts par tēmu „Determining of the relative age of ballpoint pen ink by high performance liquid chromatography”
- Baltijas Starptautiskās Akadēmijas rīkotā IV Starptautiskā Zinātniski – praktiskajā konferencē „Ekspertu pētījumu teorētiskie un praktiskie aspekti” referāts un publikācija "Tiesu eksperta tiesiskais regulējums Latvijā"
- Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes I Juridiskās zinātnes doktorantu un zinātniskā grāda pretendentu zinātniski – praktiskajā konferencē referāts un raksts „Ar biroja tehniku iegūta zīmoga nospieduma imitācijas izpētes pieredze”
- Daugavpils Universitātes 52.starptautiskā zinātniskajā konferencē referāti un publikācijas „Komisijas un kompleksā ekspertīze, kā tiesu kriminālistiskās ekspertīzes elementi” un „Lodīšu pildspalvas pastu ierakstu vecuma noteikšana”
- Latvijas Universitātes 68.konferencē referāts „Lodīšu pildspalvas pastu ierakstu vecuma noteikšana” un tēzes žurnālā „Latvijas Vēsture”.

Dalība Eiropas tiesu ekspertīžu iestāžu asociācijā un ekspertu darba grupās

VTEB aktīvi piedalās Eiropas tiesu ekspertīžu iestāžu asociācijas un tās ekspertu darba grupās kopš 1997.gada.

Darbojoties ENFSI, ekspertiem ir iespēja piedalīties dažādu specialitāšu Eiropas tiesu ekspertu darba grupās un kopējos projektos tiesu ekspertīzes jomā, izmantojot starptautiskos fondus, kā arī nepieciešamības gadījumā veikt lietisko pierādījumu (pēdu, objektu) padziļinātu izpēti, ja to nav iespējams veikt valsts ekspertīžu iestādē. Tāpat ENFSI dod iespēju nodrošināt darbiniekiem pieredzes apmaiņu un kvalifikācijas celšanu augstāka līmeņa laboratorijās, nodrošināt ātru un pilnvērtīgu informācijas apmaiņu problemātisku jautājumu risināšanā, regulāri piedalīties starptautiskās prasmes pārbaudēs, kā arī iegūt akreditēto ekspertīžu iestāžu atbalstu un palīdzību starptautisko kvalitātes sistēmas standartu uzturēšanā tiesu ekspertīžu iestādē.

VTEB eksperti ir pilntiesīgi biedri Kvalitātes un kompetences komitejā, desmit ENFSI darba grupās (šķiedru, krāsu un stikla, ugunsgrēku un eksploziju izraisīto materiālu izpētes,

rokrakstu, dokumentu, pirkstu pēdu, pēdu izpētes, ceļu satiksmes negadījumu analīzes, infotehnoloģijas ekspertīzes, šaujamo darba grupās), kā arī matu izpētes tiesu ekspertu speciālā projektu grupā.

2010.gadā VTEB ir noorganizējis ENFSI matu izpētes tiesu ekspertu speciālās projektu grupas (*Hairs Special Project Group*) sanākumi un ENFSI Kompetences nodrošināšanas projekta grupas kārtējo sanākumi Rīgā.

Matu izpētes tiesu ekspertu projekta grupas sanāsmē piedalījās 18 tiesu eksperti no 11 Eiropas valstīm un tās mērķis bija izveidot ENFSI Matu izpētes tiesu ekspertu darba grupu, lai koordinētu tiesu ekspertu sadarbību un harmonizētu pielietotās metodes cilvēku un dzīvnieku matu ekspertīzē.

ENFSI Kompetences nodrošināšanas projekta grupas sanāksmes dienas kārtībā bija projekta nostādņu aktualizēšana, tiesu ekspertīzes jomā praktizējošo personu (notikumu vietu apskates veicēju (kriminālistu), laborantu, tiesu ekspertu) kompetences novērtēšanas vadlīniju izstrādāšana un citu ar projekta darbības virzieniem saistītu dokumentu apspriešana.

Starptautiskā sadarbība

2010.gadā VTEB darbinieki noorganizējuši 2 starptautiskus seminārus/apspriedes:

- 14.-16.aprīlī notika ENFSI matu izpētes tiesu ekspertu speciālās projektu grupas (*Hairs Special Project Group*) sanāksme (sk. iepriekš).
- 30.augustā notika ENFSI Kompetences nodrošināšanas projekta grupas sanāksme (sk. iepriekš).

2010.gada 8.-9.jūnijā Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta līdzfinansētā individuālā projekta LV0022 „Valsts tiesu ekspertīžu biroja kapacitātes palielināšana, nodrošinot atbilstību labas prakses un starptautiskiem kvalitātes standartiem un stiprinot tiesiskumu Latvijā” ietvaros VTEB viesojās Nīderlandes Valsts policijas Daktiloskopijas korpusa eksperts Kors Smakmans (*Cor Smakman*). Vizītes mērķis bija daktiloskopijas ekspertu pieredzes apmaiņa darbā ar dažādām metodēm pirkstu pēdu vizualizēšanā ar metāla uzputināšanas vakuumā iekārtu (sk. §2.3.).

2010.gada 13.-14.jūlijā VTEB apmeklēja Lielbritānijas Rietumjorkšīras grāfistes policijas vecākais tehniķis Džons O'Hara (John O'Hara) un firmas "West-technology" darbinieki Klaiivs Raits (Clive Wright) un Pēteris Rodžers (Peter Roger). Apmeklējuma laikā viesi iepazinās ar VTEB ekspertu pieredzi papillārlīniju pēdu vizualizācijā uz dažāda veida materiāla virsmām, izmantojot iekārtu metālu uzputināšanai vakuumā VMD560. Darba gaitā tika runāts arī par citām pirkstu pēdu vizualizācijas metodēm. Biroja eksperti iepazīstināja Džonu O'Haru ar rutēnija tetroksīda, 1,2-indandiona un cinka hlorīda metodi, savukārt Džons O'Hara dalījās pieredzē darbā ar baltās suspensijas metodi.

2010.gada 19.oktobrī VTEB viesojās Nīderlandes Tieslietu ministrijas jauno darbinieku grupa. Tās sastāvā bija pārstāvji no Tieslietu ministrijas dažādiem departamentiem, Imigrācijas un naturalizācijas dienesta, Augstākās tiesas un Ģenerālprokuratūras. Nīderlandes tieslietu sistēmas jaunajiem darbiniekiem tā ir regulāra prakse iepazīties ar dažādu Eiropas Savienības valstu tiesībsargājošo iestāžu darbu. Šoreiz Nīderlandes Tieslietu ministrijas divdesmit četru jauno darbinieku grupa vizītes laikā apmeklēja dažādas Latvijas un Igaunijas valsts iestādes. Valsts tiesu ekspertīžu birojā viesi īsā prezentācijā iepazinās ar tiesu ekspertīzes vēsturi un attīstību Latvijā, kā arī ar dažāda veida ekspertīzēm un ekspertīžu iespējām.

VTEB darbojas Baltijas valstu (Igaunijas, Latvijas, Lietuvas) Tiesu ekspertīžu iestāžu asociācijā (BVTEIA). Asociācija ir izveidota 1999.gadā un atbilstoši Baltijas valstu Tiesu ekspertīžu iestāžu vadītāju parakstītajam savstarpējās saprašanās memorandam tās mērķis ir radīt labvēlīgus apstākļus tiešām saiknēm un sadarbībai starp ekspertiestādēm. Sadarbība notiek organizējot pieredzes apmaiņas vizītes, konsultācijas, seminārus un citus līdzīgus pasākumus. Asociācijas uzdevums ir veidot kopīgu publikāciju izdošanu par tiesu ekspertīžu

institūciju tiesisko aspektu un pielietoto metodoloģiju, kā arī veicināt starpvalstu ekspertiestāžu sadarbību gadījumos, kad nepieciešams veikt kopīgu pētījumu. BVTEIA saprašanās memorandā ir noteikts, ka asociācijas vadību uzņemas pēc kārtas katra ekspertiestāde, un tās pilnvaru laiks ir viens gads. 2010./2011. gadā vadību pārņēma Lietuvas policijas Tiesu ekspertīžu centrs.

Normatīvo aktu projektu izstrāde

VTEB vadītāja 2010.gadā strādāja TM darba grupā, kuras uzdevums bija izstrādāt grozījumus Tiesu ekspertu likumā. VTEB vadītāja vada Tiesu ekspertu padomi, VTEB vadītājas vietnieks ir iekļauts Tiesu ekspertu sertifikācijas komisijas sastāvā.

2010.gadā VTEB eksperti turpināja darbu tiesu ekspertu dažādu specialitāšu apmācību programmu projektu izstrādē, kā arī piedalījās tiesu ekspertu kandidātu mācību ekspertīžu recenzēšanā.

2.3. Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta projekta LV0022 īstenošana



2010.gadā pabeigts darbs pie Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta līdzfinansētā individuālā projekta LV0022 „Valsts tiesu ekspertīžu biroja kapacitātes palielināšana, nodrošinot atbilstību labas prakses un starptautiskiem kvalitātes standartiem un stiprinot tiesiskumu Latvijā” ieviešanas.

Projekts ir vērsts uz tieslietu sistēmas attīstīšanu un atbilst Finanšu instrumenta prioritātes „Tieslietas” apakšprioritātes „Organizētas noziedzības apkarošana un novēršana” aktivitātei „Tiesu ekspertīzes attīstība”. Projekta kopējais budžets ir 710 392 EUR (498 695 LVL). 85 % no projekta kopsummas ir Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta līdzfinansējums, bet 15 % nepieciešamo līdzekļu ir no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Projekta ieviešanas laiks: 01.07.2008. – 31.07.2010.

Projekta realizācija nodrošina VTEB administratīvās un institucionālās kapacitātes palielināšanu, tiek turpināta kvalitātes vadības sistēmas ieviešana, kā arī ekspertīžu izpētes procesu nodrošina ar mūsdienīgas tehnoloģijas pētnieciskām iekārtām.

2010.gadā projekta ietvaros veikti šādi pasākumi:

- 2010.gada 22. un 25. janvārī projekta ieviešanas rezultātu prezentācija Latvijas augstskolu, zinātnisko institūtu un kontroles-testēšanas laboratoriju speciālistiem;
- VTEB eksperti piedalījušies 9 prasmes pārbaudēs;
- VTEB kvalitātes vadības sistēmas vadītāja piedalījās ENFSI Kvalitātes un kompetences darba grupas sanāksmē Polijā. Tāpat 2010.gadā VTEB darbinieki piedalījušies kongresā "Izmaiņas robežās: starptautiska tiesu ekspertīze" Nīderlandē, cēlušī kvalifikāciju pieredzes apmaiņas vizītē *Bundeskriminalamt* Vācijā, un Igaunijas Tiesu ekspertīžu institūtā, kā arī strādāts seminārā "*Fire debris analysis and interpretation*" Šveicē;
- 8.-9.jūnijā Nīderlandes policijas Daktiloskopijas korpusa eksperts Kors Smakmans (*Cor Smakman*) apmeklēja VTEB, lai dalītos pieredzē par dažādām iespējām pirkstu pēdu vizualizēšanā ar metāla uzputināšanas iekārtu;
- izstrādāta metode „Skenējošās elektronmikroskopijas un enerģijas dispersijas SEM/EDS metode šāviena pēdu izpētei”. Veikts pētījums par šāviena pēdu izplatību Valsts policijas telpās dažādos reģionos (paraugi savākti Jēkabpils, Līmbažu, Cēsu, Talsu, Gulbenes, Tukuma un Rīgas policijas pārvaldēs). Noorganizēts tests šāviena pēdu analīzē - testā piedalījās Latvijas, Lietuvas un Igaunijas tiesu ekspertīžu iestāžu speciālisti;

- uzrakstīta procedūra „Cietās fāzes mikroekstrakcijas metodes validācija degošu šķidrumu atlikumu atdalīšanai un koncentrēšanai no ugunsgrēka izdedžiem” un metode „Metode degošo šķidrumu un to atlikumu noteikšanai ar gāzu hromatogrāfiju- masspektrometriju”;
- izstrādāta procedūra „Procedūra darbam ar pirkstu pēdu digitālās uzņemšanas un iegūtā attēla uzlabošanas iekārtu DCS 4” un metode „Latento pirkstu pēdu vizualizēšana, izmantojot metālu uzputināšanas metodi vakuumā”.

2010.gada septembrī SIA „Ernst&Young Baltic” veica projekta grāmatvedības auditu/revīziju – neatbilstības netika konstatētas.

2010.gadā sagatavots un iesniegts CFLA 4.starpposma pārskats (Valsts kasē pārskats apstiprināts 20.09.2010.). Projekta noslēguma pārskats apstiprināts Finanšu instrumenta birojā 07.12.2010.

2.4. Informācija par pakalpojumiem

VTEB saskaņā ar Ministru kabineta 2008.gada 4.augusta noteikumiem Nr.616 „Valsts tiesu ekspertīžu biroja maksas pakalpojumu cenrādis” sniedz maksas pakalpojumus - veic ekspertīzes pēc juridisku un fizisku personu iesniegumiem un tiesu lēmumiem civillietās visos VTEB kompetencē esošajos ekspertīžu veidos.

VTEB ir izveidota maksas pakalpojumu iesnieguma veidlapa, kas ir pieejama gan VTEB mājas lapā, gan VTEB kancelejā un kuru klientam ir iespējams aizpildīt arī iesnieguma iesniegšanas dienā.

2010. gadā klientiem izsniegti 152 ekspertu atzinumi maksas ekspertīzēs. Par maksas pakalpojumiem iegūti ieņēmumi LVL 14 616 apmērā.

2.5. Kvalitātes vadības sistēmas uzturēšana un pilnveidošana

VTEB kvalitātes politika ir orientēta uz efektīvas pārvaldības sistēmas uzturēšanu un nepārtrauktu pilnveidošanu atbilstoši standarta LVS EN ISO/IEC 17025 prasībām, veicinot nekļūdīgu, precīzu procesu izpildi VTEB, tādējādi apmierinot klientu prasības.

Kvalitātes vadības jomā 2010.gadā VTEB darba prioritāte bija apliecināt kvalitātes pārvaldības sistēmas efektivitāti, saglabājot akreditāciju un kompetences atzīšanu rokrakstu, daktiloskopijas un šķiedru ekspertīžu jomās, kā arī paplašināt VTEB akreditācijas sfēru ar reljefo identifikācijas zīmju ekspertīžu jomu. 2010.gada 30.martā un 21.aprīlī notika LATAK uzraudzības vizīte VTEB, kurā auditori vērtēja VTEB darbības atbilstību LVS EN ISO/IEC 17025 standarta un kvalitātes pārvaldības sistēmas prasībām, kā arī kompetenci veikt tekstilšķiedru un reljefo identifikācijas zīmju izpēti. Novērtēšanā tika uzrādīta viena neatbilstība un atzīmēti divi novērojumi. VTEB veikti pasākumi, lai konstatētās nepilnības novērstu.

2010.gada 4.jūnijā LATAK pieņēma lēmumu saglabāt akreditāciju atbilstībai LVS EN ISO/IEC17025 standarta „Testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju kompetences vispārīgās prasības” prasībām visā piešķirtajā akreditācijas sfērā (rokraksta/paraksta identificēšana; pirkstu pēdu vizualizēšana un identificēšana, tekstilšķiedru vizuāla un fizikāla izpēte) un paplašināt akreditācijas sfēru ar trīs reljefo identifikācijas zīmju izpētes metodēm.

Pārskata periodā VTEB strādāja pie dokumentu izstrādes un aktualizācijas, t.sk. aktualizēta „Ekspertīžu materiālu virzības kārtība Valsts tiesu ekspertīžu birojā”. Izstrādātas jaunas metožu aprakstu versijas, jauni normatīvie dokumenti un veidlapas, t.sk. eksperta atzinuma veidlapa. Pabeigta metožu validācija stikla, dokumentu, reljefo identifikācijas zīmju, krāsu materiālu un pārklājumu, naftas produktu un viegli uzliesmojošo vielu ekspertīžu jomās. Sagatavoti metodiskie norādījumi „Latīņu alfabēta burtu un ciparu dalījums elementos”, „Pētījuma objektu veidi un izpētes virzieni”, „Metodiskie norādījumi eksperta

atzinumu sagatavošanai” (Rokrakstu ekspertīžu nodaļā) un „Kvēlspuldžu ekspertīzes iespējas” (Bioloģisko un ķīmisko ekspertīžu departamentā).

Lai noskaidrotu VTEB klientu vēlmes, uzlabotu sadarbību un pilnveidotu darba kvalitāti, VTEB regulāri apkopo un analizē informāciju, kas iegūta no saņemtajām klientu aptaujas anketām. 2010.gadā saņemtajās klientu aptaujas anketās norādītā informācija apstiprināja iepriekšējos gados veikto aptauju rezultātus. Kopumā klientu novērtējums VTEB darbam bija pozitīvs, tomēr klienti norādīja arī vēlmi saīsināt ekspertīžu izpildes ilgumu, kā arī saņemt vairāk un konkrētāku informāciju par ekspertam uzdodamajiem jautājumiem. Klientu izteiktie ierosinājumi un piezīmes ir ņemtas vērā, novērtējot VTEB darba efektivitāti un plānojot darbības uzlabojumus.

Lai pārlicinātos, vai VTEB darbība atbilst izstrādātās pārvaldības sistēmas, standarta LVS EN ISO/IEC 17025 un normatīvo dokumentu prasībām, saskaņā ar noteikto grafiku un procedūrām, pārskata periodā ir veikti 15 iekšējie kvalitātes pārvaldības sistēmas auditi visās VTEB struktūrvienībās, t.sk. pārbaudīta sešu iekšējo normatīvo aktu prasību ievērošana. Lielākā daļa auditos atklāto neatbilstību novērstas paredzētajos termiņos, regulāri notiek korektīvo darbību efektivitātes monitorings.

2010.gadā TM Iekšējās audita nodaļas auditori VTEB veikuši trīs auditus – „Publisko iepirkumu sistēma”, „Korupcijas draudu novēršana” un „Dokumentu plūsma, uzskaites un izpildes kontrole”, kā arī pārbaudi „Darba samaksas aprēķināšana, uzskaites un izpildes kontrole”. Auditos atklātās neatbilstības novērstas.

Lai veiktu ekspertu darba kvalitātes monitoringu un identificētu nepieciešamos uzlabojumus, VTEB eksperti regulāri piedalās starptautiskās prasmes pārbažu programmās un veic iekšējās prasmes pārbaudes. 2010.gadā eksperti piedalījās 18 starptautiskās prasmes pārbažu programmās 11 ekspertīžu jomās, no kurām 8 bija ENFSI organizētas, bet 10 - CTS (*Collaborative Testing Services*). Prasmes pārbažu rezultāti izvērtēti protokolos, nepieciešamības gadījumā noteiktas un veiktas korektīvās darbības. 2010.gadā sagatavotas starplaboratoriju prasmes pārbaudes ar Lietuvas Tiesu ekspertīžu centru rokrakstu, zīmogu nospiedumu un šāviena pēdu izpētē, ar Igaunijas Tiesu ekspertīžu institūtu – šāviena pēdu izpētē un Nīderlandes Tiesu ekspertīžu institūtu - iespiesto neredzamo tekstu izpētē.

Lai nodrošinātu eksperta atzinumu kvalitāti un gūtu apliecinājumu VTEB ekspertu kompetencei, turpinās darbs pie pārvaldības sistēmas uzturēšanas un pilnveidošanas, ekspertīžu rezultātu iekšējās kvalitātes kontroles sistēmas pilnveidošanas, jaunu ekspertīžu jomu sagatavošanas akreditācijai.

VTEB darbinieki sadarbībā ar TM Iekšējā audita nodaļu 2010.gadā veikuši VTEB auditējamo sistēmu riska novērtējumu.

Lai novērstu iespējamās korupcijas riskus, ir izstrādāts un regulāri aktualizēts VTEB pretkorupcijas pasākumu plāns 2010. – 2012.gada periodam un noteikti sensitīvie, ar korupcijas un interešu konflikta risku saistītie amati birojā.

3. Valsts tiesu ekspertīžu biroja personāls

Personāls ir ikvienas organizācijas pamatvērtība, no tā darba izpildes kvalitātes un efektivitātes ir tieši atkarīga organizācijas mērķu sasniegšana, kas vienlaikus nozīmē arī organizācijai uzticēto funkciju īstenošanu.

Amata vietu skaits

Amatu vietu skaits 2010.gadā bija nemainīgs – 51 amata vieta.

Faktiskais vidējais darbinieku un ierēdņu skaits

Faktiskais vidējais strādājošo skaits VTEB 2010.gadā bija 51, no kuriem 37 ierēdņi un 14 darbinieki.

Personāla izglītība

Izglītības līmeņa celšana ir viena no valsts pārvaldes personālvadības prioritātēm, lai veicinātu tādu zināšanu līmeņa sasniegšanu, kas nodrošina profesionālu un kvalitatīvu pienākumu izpildi.

Darbinieku un ierēdņu izglītības struktūra 2010.gadā:

- augstākā izglītība – 46, t.sk.
 - o 1.līmeņa profesionālā augstākā – 1,
 - o bakalaura grāds -24,
 - o maģistra grāds -20,
 - o doktora grāds -1,
- vidējā izglītība – 2,
- vidējā speciālā izglītība – 3.

Divi VTEB darbinieki 2010.gadā ieguvuši maģistra grādu, divi turpina studijas augstskolā, trīs – studijas 1.līmeņa augstākajā izglītībā, divi - maģistrantūrā, bet seši – doktorantūrā.

2010.gadā 6 VTEB darbinieki apmācīti 7 dažādās ekspertu specialitātēs. Apmācība pabeigta 2 specialitātēs, iegūti eksperta sertifikāti 3 specialitātēs. Trīs specialitātēs dažādu iemeslu dēļ apmācība nav pabeigta. Sekmīgi resertificēti 6 eksperti 4 ekspertīžu specialitātēs.

Zināšanas un profesionālās prasmes darbinieki un ierēdņi papildinaursos, semināros un konferencēs gan Latvijā, gan arī ārvalstīs.

Pārskata periodā VTEB vadība atbalstīja un veicināja darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanu, lai sekmētu tādu zināšanu līmeņa sasniegšanu, kas nodrošina profesionālu un kvalitatīvu pienākumu izpildi:

- darbinieki piedalījās 7 ENFSI ekspertu darba grupās, kvalitātes un kompetences darba grupā, četrās darba grupās sniedza prezentācijas,
- 5 eksperti ar 8 prezentācijām piedalījās starptautiskās konferencēs Latvijā, Nīderlandē, Polijā, Zviedrijā, Ungārijā un Šveicē, kā arī ar 2 prezentācijām LU zinātniskajās konferencēs,
- 8 eksperti piedalījās pieredzes apmaiņā Igaunijas Tiesu ekspertīžu institūtā, Lietuvas Tiesu ekspertīžu centrā un *Bundeskriminalamt* Vācijā,
- VTEB pieredzes apmaiņas vizītēs uzņemti Lietuvas Tiesu ekspertīžu centra dokumentu un daktiloskopijas eksperti,
- 32 darbinieki apmeklējuši kopsummā 25 seminārus un kursus, kurus rīkojušas dažādas organizācijas (TM, Rīgas biznesa skola, Valsts reģionālās attīstības aģentūra, Lattelekom, „Biznesa investīciju konsultācijas”, Latvijas laboratoriju asociācija, „Tildes Jumis”, u.c.),
- 46 darbinieki piedalījās piecos VTEB organizētos semināros/ apmācībās:
 - o Rakstāmpiederumu diagnostika un paraksta tehniskais viltojums,
 - o Tiesu eksperta tiesības un pienākumi kriminālprocesā,
 - o Eksperta atzinuma saturs un secinājumu skala dažādās ekspertīžu jomās (sadarbībā ar VP Kriminālistikas pārvaldi),
 - o Apmācība darbam ar elektrostatiskās strāvas ierīci ESDA-2,
 - o Apmācība darbam ar plānslāņa hromatogrāfijas iekārtu CAMAG LINOMAT 5,
- nodrošināta pieeja speciālajiem tiesu ekspertīzes periodiskajiem žurnāliem – *FORsight*, *Journal of Forensic Sciences*, *Forensic Magazine* un *Digital Forensic Investigator (DFI) News*.

Personāla mainība

Sakarā ar ierobežoto amata vietu skaitu, personāla mainība 2010.gadā nav liela. Darba attiecības tika nodibinātas ar vienu darbinieku. Pēc pašu vēlēšanās darba tiesiskās attiecības pārtrauktas ar vienu darbinieku, civildienesta attiecības – ar diviem tiesu ekspertiem, vienu ierēdni (departamenta direktoru).

Darbinieku vecuma, dzimuma struktūra

Vecums/dzimums	Sievietes (prombūtnē)	Vīrieši
20-29 gadi	9	5
30-39 gadi	5 (1)	7
40-49 gadi	6	3
50-59 gadi	7	2
60-69 gadi	4	2

4. Valsts tiesu ekspertīžu biroja komunikācija ar sabiedrību

2010.gadā informācija VTEB interneta mājas lapā (www.vteb.gov.lv) tika regulāri aktualizēta. Informācija par svarīgākajiem notikumiem tika ievietota TM mājas lapā (www.tm.gov.lv) gan latviešu, gan angļu valodā.

Par tradīciju ir kļuvusi VTEB dalība „Ēnu” dienās, kuras mērķis ir dot iespēju skolniekiem tuvāk iepazīties ar viņus interesējošām specialitātēm un nākotnē iespējamo darba vietu. 17.februārī VTEB viesojās 5 jaunieši no dažādām Rīgas skolām. Jaunieši noklausījās īsu prezentāciju par to, kas ir tiesu ekspertīze un ar ko nodarbojas tiesu eksperti, kam sekoja ekskursija, kurā „ēnas” pašas varēja pārliecināties, ka, pielietojot speciālas zināšanas un tehniskās ierīces, var iegūt neaptverami daudz informācijas no it kā parasta priekšmeta un pat ar neapbruņotu aci nesaskatāmas mikrodaļiņas. Dienas otrajā pusē jaunieši tuvāk iepazīs un sekoja biroja vadītājas, biroja vadītājas vietnieka pamatdarbības jautājumos, Kriminālistisko un tehnisko ekspertīžu departamenta direktores un Administratīvā departamenta direktores vietnieka ikdienas darbam.

VTEB darbinieki regulāri piedalās asins donoru kustībā.

Svarīgākie VTEB notikumi ir atspoguļoti plašsaziņas līdzekļos un elektroniskajos medijos.

5. 2011.gadā plānotie pasākumi

Akreditēt dokumentu tehnisko ekspertīžu jomu, stikla ekspertīžu jomu, naftas produktu un viegli gaistošu vielu ekspertīžu jomu un krāsu materiālu un pārklājumu ekspertīžu jomu atbilstoši standarta LVS EN ISO/IEC 17025 un LATAK prasībām.

Sagatavot polimēru izstrādājumu ekspertīžu jomu akreditācijai un iesniegt LATAK pieteikumu šo jomu akreditācijai.

Piedalīties ENFSI un citās starptautiskās prasmes pārbaudēs dažādās ekspertīžu jomās.

Iesniegt apliecinājumus Tiesu ekspertu padomei eksperta tiesību/kvalifikācijas iegūšanai par 4 ekspertiem.

Turpināt lekciju darbu un praktiskās nodarbības tiesnešiem, prokuroriem un policijas darbiniekiem.

Organizēt ENFSI šķiedru un matu tiesu ekspertu grupas sanākumi - 14.-17.jūnijā, ugunsgrēku un sprādzienu izpētes grupas 14. ikgadējo sanākumi - 31.augustā – 2.septembrī, pirkstu pēdu izpētes ekspertu grupas 11. ikgadējo sanākumi - 14.-16.septembrī.